

Dette er et kunstværk

Performancekunstneren Marina Abramovic' udstilling, *The Artist Is Present*, er omdrejningspunkt i dokumentarfilmen med samme titel.

AF PERNILLE RÜBNER-PETERSEN

To mennesker sidder overfor hinanden. Kunstneren og en tilskuer. De ser hinanden i øjnene. Omkring dem er en stor firkant afmærket på gulvet. Herved skabes et slags mentalt rum adskilt fra resten af tilskuerne.

Samtidig er firkanten også en slags scene med de "optrædende", kunstneren og tilskueren, fuldt synligt. Tilskuerne stirrer på det låste blik mellem de to på "scenen". De venter på, at det bliver deres tur. Til at blive set på.

Dette er et kunstværk. Dette er en performance. Dette var hovedværket i performancekunstneren Marina Abramovic retrospektive udstilling, *The Artist Is Present* på

MoMA i New York i 2010.

Det var Marina, der sad overfor tilskueren, mens hendes tidligere værker blev genopført i resten af bygningen med yngre kunstnere som stedfortrædere.

Udstillingen er også omdrejningspunktet i dokumentarfilmen med samme titel med Marina Abramovic og hendes kunst. Mod filmens slutning fylder hovedværket mere og mere som genstand for filmens dokumentation. Ja, det tager nærmest over.

Ellers klipper filmen behændigt mellem arkivoptagelser af Marinas performances, hendes udtalelser om sin kunst og sit liv, andres udtalelser om hende, ikke mindst hendes tidligere kæreste og samarbejdspartner gennem 12 år, Ulay, og Marina her og nu, mens hun forbereder sin udstilling.

For mange mennesker står performance for noget ”underligt, hvad skal det nu til for”-agtigt. Performance er en kunstform, der synes at sætte sig imellem 2 stole: Kunstudstilling og teater. Derfor kan performancekunst virke forvirrende, næsten skizofrent, på publikum – skal det opfattes som det ene eller andet?

Almindelig billedkunst såsom maleri, foto etc. opleves oftest som en en-til-en oplevelse. Også når man går rundt to og to.

Performance, derimod, er en fællesoplevelse for publikum ligesom teater. Men mens teater er iscenesættelse og illusion med en ”knivattrap og ketchup”, som en medvirkende her i filmen siger, så er performance virkelighed med en ”rigtig kniv og rigtig blod”.

Med en så enkel og overskuelig definition af, hvad performance er, vil denne kunstform måske fremstå mere imødekommende, for hvem performance ellers virker uforståelig og ligefrem frastødende.

Selv mener Marina, at performancekunst ”is a state of mind”, hvor hun i sit virke har en følelsesmæssig tilgang til det. Og hvad betyder det så? Hun formår i hvert fald at fremkalde en følelsesmæssig reaktion hos publikum.

Under hele udstillingen på MoMA sad Marina på en stol 7 1/2 time 6 dage om ugen i 2 en halv måned. Her mødte hun tilskuernes blikke. En tilskuer af gangen.

Mange mennesker lå i kø udenfor museet i dagevis, før det blev deres tur. Nåede de ikke i kunstnerens synsfelt den dag, lå de foran museet igen næste dag. Stod atter i kø foran firkanten. Fulgte med i blikket på ”scenen”. Ventede på deres tur. Til sidst begyndte publikum at lave deres eget kø system, så ventetiden bliver mere overskuelig.

Når man ser filmen, forstår man det godt. At folk gider. De har måske fået fortalt eller har læst sig til det, som os i biografsæderne efterhånden indser – at det er en unik oplevelse at møde Marinas blik og opleve hendes nærvær.

Tilskueren, der sidder overfor, lader sig omfavne af kunstnerens nærvær gennem blikket. Kontakten imellem dem sitrer af væren, fordybelse, stilhed. The Artist is – definitely – present.

Man kan diskutere, hvor autentisk det er, når ex-kæresten Ulay sætter sig foran Marina, og hun ender med at række hænderne frem til ham, og han griber dem. Et moment af forsoning mellem dem i fuld offentlighed opstår, og publikum klapper.

Det er klart, at hun påvirkes følelsesmæssigt personligt, når han sætter sig, og det er en dimension ved kunstværket, at hun bliver det.

Momentet fremstår lidt sentimentalt kvalmt, men det er mest, fordi publikum klapper. Og det kan Marina jo ikke gøre for – at amerikanere elsker at opleve andres følelser eksponeret i fuld offentlighed!

Ligeledes kan man diskutere, om det ikke er imod kunstværkets ånd, at en ung kvinde, der tager kjolen af, før hun sætter sig, straks bliver gennet ud af sikkerhedsfolk.

Hendes nøgenhed kunne også have været en fin dimension ved værket. Hun gjorde sig dermed sårbar, netop som hun var taknemmelig for kunstnerens sårbarhed ved så åbent at tilbyde sit nærvær i blikket på hende.

Sådan forklarede den unge kvinde det selv efterfølgende, og det giver god mening – også fordi Marina tidligere i sin kunst selv ofte var nøgen med samme effekt.

I stedet bliver episoden en happening i sig selv. En nøgen kvinde, der omringes af 5-6 ulasteligt klædte mænd og eskorteres ud. For at beskytte kunstneren eller offentligheden – eller kvinden selv?

Måske var man instinktivt bange for, at andre ville få samme idé. Pludselig ville kunstværket måske skride i sin betydning, og gøre tilskueren til fokus snarere end kunstneren, som nu efterhånden fik gurustatus, som dagene gik.

En lettere suggererende musik følger filmen hele vejen igennem. Den er meget fin i sig selv. Men indimellem, og det kan man sige er filmens eneste helt konkrete mislyd, kunne man ønske, at den ikke var der. For dermed råt at kunne mærke det dokumenterede kunstværk, kunstnerens nærvær, og filmens egen kraft. Og om det hele ville kunne stå som sig selv på samme måde. Indimellem kan musikken muligvis være for bærende af de følelser, filmen vækker i en.

The Artist Is Present er titlen på udstillingen, hovedværket og dokumentarfilmen, men henviser også som statement til en mere generel opfattelse af, hvad performance kunst er, og hvad det er specifikt, Marina Abramovic gør som performance kunstner: Hun er både fysisk og mentalt til stede.

Filmen formår i høj grad at formidle den oplevelse til tilskueren. Derfor opleves filmen, kunstværket i filmen og kunstneren selv, som en samlet helstøbt oplevelse. Som publikum i biografen oplever man vitterlig den følelsesmæssige kontakt, som opstår i performance-værket, hvor Marina et tilstede for den enkelte tilskuer.

Her vil jeg mene, at dokumentarfilmen også gør en forskel af betydning for performance-forskrækkede mennesker. (Det er ikke så lidt). Hvis man ellers kan lokke dem i biografen.

Af arkivoptagelser med en nøgen optrædende Marina kan man måske ikke lade være med at bemærke, at hendes nuværende bryster er smukke og en del fyldigere end hendes tidligere og overveje, om de nuværende er "fake"? Og er det i så fald imod performance kunstens præmis eller natur som virkelighed? Det må man som publikum gøre op med sig selv.

"Marina Abramovic: The Artist Is Present". Instrueret af Matthew Akers og Jeff Dupre. (USA 2012). 106 min.

Filmen har haft premiere. Den kan fortsat ses i København i Grand Teatret og Empire Bio.

Se traileren for filmen her:

Marina Abramović: The Artist is Present trailer 2012 HD

Redaktion: Modkultur

Emneord: Marina Abramovic | Film | performance | MoMA | New York |

Tak fordi du bruger Modkraft.

Vi håber du har læst noget interessant eller oplysende.

Du kan støtte Modkraft via MobilePay: **50 37 84 96**